॥ रुद्रप्रश्नः॥

ॐ गुणानां त्वा गुणपंति हवामहे कविं केवीनामुंपमश्रं-वस्तमम्। ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नेः शृण्वन्नूतिभिः सीद सादनम्॥

ॐ महागणपतये नर्मः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥ नर्मस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषंवे नर्मः। नर्मस्ते अस्तु धन्वने बाह्भ्यामुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुंः। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तवे। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हि सीः पुरुषं जगंत्॥ शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्व सर्वां अम्भयन्थ्सर्वांश्व यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अरुण उत बभुः सुमङ्गलः। ये चेमा रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा हेर्ड

ईमहे॥ असौ योंऽवसपंति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदश्त्रदंशत्रुदहार्यः॥ उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीदुषे॥ अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नर्मः। प्र मुश्च धन्वनुस्त्वमुभयोरार्त्रियोज्याम्॥ याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवृतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे॥ निशीर्यं शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्युं धनुः कपर्दिनो विशंल्यो बाणवा उत॥ अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निषङ्गर्थिः। या तें हेतिमींदुष्टम हस्तें बभूवं ते धर्नुः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिन्धुज। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें॥ उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिरूस्मान्वृंणक्त विश्वतंः॥ अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥ नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकार्य त्रिकालाग्निकालार्य कालाग्निरुद्रार्य नीलकुण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नर्मः॥

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यः पशूनां पत्ये नमो नमः सुस्पिञ्जराय त्विषींमते पथीनां पतंये नमो नमों बसुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पतंये नमो नमो हरिंकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतंये नमो नमों भवस्यं हेत्यै जगंतां पतंये नमों नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्राणां पत्ये नमो नर्मः सूतायाहंन्त्याय वनानां पत्ये नमो नमो रोहिताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये नमो नमो मुन्त्रिणें वाणिजाय कक्षांणां पतंये नमो नमों भुवन्तयें वारिवस्कृतायौषंधीनां पतंये नमो नमं उच्चेघींषायाऽऽ-ऋन्दर्यते पत्तीनां पत्तेये नमो नमेः कृथ्स्रवीताय धावंते सत्वनां पत्तेये नर्मः॥२॥

नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमेः ककुभायं निष्क्षिणें स्तेनानां पतंये नमो नमो निष्क्षिणं इष्धिमते तस्कराणां पतंये नमो नमो वश्चते परिवर्श्चते स्तायूनां पतंये नमो नमों निचेरवे परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नमेः सृकाविभ्यो जिघारं सन्धो मुष्णतां पतंये नमो नमोऽसिमन्धो नक्तं चरंन्द्यः प्रकृन्तानां पतंये नमो नमे उष्णीिषणे गिरिचरायं कुलुआनां पतंये नमो नम् इष्मद्रो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिद्धानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंद्र्यो विसृजद्र्यंश्च वो नमो नमोऽस्यंद्र्यो विध्यंद्र्यश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्यो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नम्स्तिष्ठंद्र्यो धावंद्र्यश्च वो नमो नमः स्भाभ्यः स्भापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमः॥३॥

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगंणाभ्यस्तृ १ हुतीभ्यंश्च वो नमो नमों गृथ्सेभ्यों गृथ्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेंभ्यो व्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमों गणेभ्यों गणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महन्द्राः, क्षुल्लकेभ्यश्च वो नमो नमों रथिभ्योंऽरथेभ्यंश्च वो नमो नमो रथेँभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाँभ्यः सेनानिभ्यंश्च वो नमो नमंः, क्षत्तृभ्यंः सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च वो नमो नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कर्मारेभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेभ्यो निषादेभ्यंश्च वो नमो नमं इषुकृन्धों धन्वकृद्धंश्च वो नमो नमों मृगयुभ्यंः श्वनिभ्यंश्च वो नमो

नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नर्मः॥४॥

नमों भवायं च रुद्रायं च नमः शर्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमः कपर्दिनं च व्युप्तकेशाय च नर्मः सहस्राक्षायं च शतधंन्वने च नर्मो गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मी्दुष्टंमाय चेषुंमते च नमों हुस्वायं च वामुनायं च नमों बृहते च वर्षीयसे च नमों वृद्धायं च संवृध्वेने च नमो अग्रियाय च प्रथमायं च नमं आशवें चाजिरायं च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नर्मः स्रोतस्याय च द्वीप्याय च॥५॥ नमों ज्येष्ठायं च कनिष्ठायं च नमः पूर्वजायं चापरजायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च नमों जघुन्यांय च बुध्नियाय च नर्मः सोभ्याय च प्रतिसर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमं उर्वयांय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो वन्यांय च कक्ष्यांय च नमः श्रवायं च प्रतिश्रवायं च नमं आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमों वर्मिणें च वरूथिनें च नमों बिल्मिनें च कवचिनें च नर्मः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चाऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिताय च नमों निष्क्षिणें चेष्धिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषंवे चाऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः सुत्यांय च पथ्यांय च नमेः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वैशन्तायं च नमः कूप्यांय चावट्यांय च नमो वर्ष्यांय चावर्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमें ईिंध्रयांय चाऽऽतप्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्त्व्यांय च वास्तुपायं च॥७॥

नमः सोमाय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमंः शङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमीं अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हुन्ने च हनीयसे च नमीं वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्यांय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चाऽऽलाद्यांय च नमः शष्यांय च फेन्यांय च नमः सिक्त्यांय च प्रवाह्यांय च॥८॥

नमं इिष्णांय च प्रपृथ्यांय च नमंः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नमः कपिदिनं च पुलस्तयं च नमो गोष्ठ्यांय च गृह्यांय च नम्स्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमंः काट्यांय च गह्वरेष्ठायं च नमों हृद्य्यांय च निवेष्यांय च नमंः पाश्सव्यांय च रजस्यांय च नमः शुष्क्यांय च हिर्त्यांय च नमो लोप्यांय चोलप्यांय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमं प्रपर्याय च पर्णशृद्यांय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघृते च नमं आख्खिदते च प्रख्खिदते च नमो वः किरिकेभ्यो देवानाश हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिर्ह्तेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पेशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तुनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा र रुद्रायं त्वसें कपिंदिनें क्ष्यद्वीराय प्रभेरामहे मृतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे

पिता तदंश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रम्समे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तुसद् युवानं मृगं न भीममुपहत्रुमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुद्र स्तर्वानो अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्वं मीब्रुंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्रांणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा ई सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् मंहत्यंर्ण्वै-उन्तरिक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्५ रुद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासं कपर्दिनं ॥ ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः॥ ये तीर्थानिं प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निषङ्गिणंः॥ य एतावंन्तश्च भूयार्रसश्च दिशो रुद्रा विंतस्थिरे॥ तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येंऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि॥११॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्। यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमों अस्तु॥ तमुंष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वंस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौंमनसायं रुद्रं नमोंभिर्देवमसुरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः। अयं में विश्वभेषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तंवे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥